

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 14 augusti 1914 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändrade bestämmelser rörande röstgrund å kyrkostämma vid val till folkskollärare med flere befattningar.

Närvarande: herrar Edén, Clason, Bellinder, K. J. Ekman, Mannheimer, von Geijer, Stadener, Olof Olsson, von Mentzer, von Bahr, Skarstedt, Persson från Malmö*, Magnusson i Tumhult, Ericsson i Vallsta, Räf*, Lundström från Göteborg, Kropp, Jönsson i Slätåker, Bogren och Magnusson från Kalmar.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 40, hava herrar *Andersson* i Milsmaden, *Bogren*, *Carlson* i Herrljunga, *Johanson* i Gäre, *Lundgren*, *Helger*, *Persson* i Tällberg, *Sjöberg*, *Osberg*, *Igel* och *Mossberg* hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändrade bestämmelser att vid val av folkskollärare å kyrkostämma eller, därest med folkskolläraretjänst är förenad klockare- eller organistsyssla eller båda dessa sysslor, vid val till dessa befattningar må tillämpas enahanda grunder för rösträtten som vid prästval».

Rörande de skäl, motionärerna åberopa till stöd för sin hemställan, hänvisas till motionen.

Såsom motionärerna påpeka, väcktes såväl år 1912 som år 1913 inom riksdagen motion med väsentligen samma yrkande som i föreliggande framställning. Vid bägge tillfällena blev det framställda förslaget av konstitutionsutskottet avstyrkt och av riksdagens båda kamrar avslaget.

I sitt med anledning av då förevarande motion avgivna utlåtande
Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 5 saml. 21 häft. (Nr 25—26.) 1

*Utskottets
yttrande.*

yttrade 1912 års konstitutionsutskott bland annat följande: »Lika med motionärerna finner utskottet det synnerligen önskvärt, att föräldrainsresset beredes tillfälle att på ett rättvisare sätt än nu sker och sålunda i närmare överensstämmelse med personlighetsprincipen göra sig gällande vid val av folkskollärare. Däremot anser utskottet motionärernas förslag att vid folkskollärarval, som förrättas å kyrkostämma, skulle tillämpas enahanda grunder för rösträtten som vid prästval, knappast vara ägnat att på ett uttömmande sätt lösa frågan, då ju den överklagade olägenheten alltjämt skulle kvarstå för de fall, i vilka det ankommer på skolråd eller folkskolestyrelse att utse folkskollärare. Det kan också ifrågasättas, om icke motionärernas syfte skulle nås på ett bättre sätt genom att föräldrainsresset mera tillgodosåges vid val av nämnda skolmyndigheter, och att det sedan åt dessa överlämnades att tillsätta skollärare.» — Vad beträffar frågans behandling av 1913 års konstitutionsutskott, motiverade utskottet sin avstyrkande hemställan genom en hänvisning till ovan återgivna av konstitutionsutskottet vid nästföregående riksdag anförda skäl.

Till gendrivande av den anmärkning, som konstitutionsutskottet vid sistlidna två årens riksdagar sålunda framställt, att »den överklagade olägenheten alltjämt skulle kvarstå för de fall, i vilka det ankommer på skolråd eller folkskolestyrelse att utse folkskollärare,» anförda nu motionärerna, att sagda anmärkning synes »ligga utom området för motionen, som avser endast ordinarie lärare, vilka väljas på kyrkostämma, och icke vikarierande eller extra ordinarie lärare, ej heller lärare i städer med särskild folkskolestyrelse», och tillägga motionärerna, att »sådan lärare måste väl allt framgent av rent praktiska skäl väljas av skolråd resp. folkskolestyrelse».

Utskottet är ense med motionärerna därutinnan, att sist berörda fråga faller utom området för motionen. Motionärerna tyckas emellertid förbise, att det, bland annat, just är detta förhållande, nämligen motionens bristande omfattning, som föregående års konstitutionsutskott avsett att träffa med sin anmärkning. Om och när en förändring i grunderna för val av folkskollärare vidtages i syfte att bättre tillgodose föräldrainsresset, torde med andra ord böra sörjas för att i möjligaste mån allmängiltiga och enhetliga bestämmelser varda genomförda för folkskolepersonalens tillsättning över huvud. I detta sammanhang må framhållas, att, såsom jämväl motionärerna påpeka, till sådana folkskollärare, som icke utses å kyrkostämma, höra ej blott de, som tillsätts av folkskolestyrelse i stad, utan ock alla vikarierande och extra ordinarie lärare. Då sistnämnda grupp omfattar bland annat hela den stora småskolläraryrket, vid vars rekryterande föräldra-

intresset, om någonsin, synes äga berättigat anspråk på tillgodoseende, framgår härav utan vidare begränsningen i den ifrågasatta reformens räckvidd.

Av nu anförda skäl anser sig utskottet icke kunna förorda motionärernas förslag. Det är emellertid utskottets förhoppning, att, sedan folkskolan numera i vårt land erhållit en egen överstyrelse, denna skall hava sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande spørsmål ävensom i sinom tid föreslå de åtgärder till reformerande av grunderna för folkskollärares tillsättning, som kunna finnas påkallade.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Anderssons i Milsmaden m. fl. motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 augusti 1914.

På utskottets vägnar:

NILS EDÉN.

Reservationer:

dels av herrar *Clason*, *K. J. Ekman* och *von Mentzer* ifråga om utlåtandets motivering;

dels av herrar *Ericsson* i Vallsta och *Bogren*, vilka yrkat bifall till motionen.
